

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 21/05-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Juraja Babjaka vo veci sťažnosti A. K., bytom Z., zastúpeného advokátom JUDr. M. V., Z., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 64/03 na neverejnom zasadnutí 1. júna 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 64/03 **p o r u š i l** základné právo A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. A. K. **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný zaplatiť náhradu trov konania A. K. v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na adresu jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. V., Z., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti A. K. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 21/05-7 z 27. januára 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť A. K., bytom Z. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. V., Advokátska kancelária, Z., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 64/03.

Sťažovateľ uvádza, že predmetné konanie sa týka jeho žaloby podanej na okresnom súde 14. apríla 2003, ktorou sa proti spoločnosti S., spol. s r. o., B. (ďalej len „žalovaný“) domáhal určenia, že pohľadávka žalovaného voči sťažovateľovi vo výške 15 758,75 Sk s príslušenstvom neexistuje. Túto skutočnosť uznal vo svojom vyjadrení k žalobe z 24. júna 2003 doručenom okresnému súdu 3. júla 2003 aj žalovaný. Okresný súd napriek tomu vo veci nekonal, v dôsledku čoho sa sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu obrátil na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prietahy v označenom konaní podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 80/1992 Zb.“). Podpredseda okresného súdu vo svojej odpovedi sp. zn.

Spr. 2163/04 z 1. decembra 2004 na sťažnosť sťažovateľa z 15. októbra 2004 konštatoval „objektívny prieťah v konaní od 22. 7. 2003 do 4. 11. 2004“ a uznal sťažnosť za dôvodnú.

Sťažovateľ namieta, že okresný súd neorganizoval svoj procesný postup v uvedenom konaní v súlade s povinnosťami vyplývajúcimi mu z § 6 a § 100 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorých postupuje súd v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, pričom len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Z okolností uvedeného prípadu je podľa sťažovateľa zrejmé, že v období od 22. júla 2003 do 4. novembra 2004 nevykonal okresný súd vo veci žiaden procesný úkon a bol v konaní nečinný.

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 64/03 porušené a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk.

Sťažovateľ poukazuje aj na to, že uvedené konanie má dopad na jeho majetkové pomery, pretože pre pohľadávku, ktorej existencia je predmetom jeho určovacej žaloby, je proti nemu vedené exekučné konanie na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 1 Er 315/2000, EX 333/1999.

V prílohe sťažnosti predložil sťažovateľ ústavnému súdu fotokópiu svojho podania z 15. októbra 2004 adresovaného predsedovi okresného súdu preukazujúcu využitie účinných právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to sťažnosti na prieťahy v konaní v zmysle § 17 zákona č. 80/1992 Zb.

Právny zástupca sťažovateľa listom z 28. februára 2005 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci a súčasne si v ňom vyčíslil trovy konania, ktoré si uplatnil vo výške 9 352 Sk.

Okresný súd listom č. Spr. 2163/04 z 3. marca 2005 ústavného súdu na základe jeho výzvy oznámil, že *„spis sp. zn. 19 C 64/03, bol dňa 5. 1. 2005 postúpený Okresnému súdu Banská Bystrica, ako miestne príslušnému na konanie. Z uvedeného dôvodu sa k sťažnosti nemôžem vyjadriť ani Vám predmetný spis zaslať“*.

Predsedička Okresného súdu Banská Bystrica v prílohe svojho listu č. 4018/05 z 13. apríla 2005 ústavnému súdu zaslala spis v predmetnej veci a zároveň v ňom uviedla: *„Uvedený spis bol doručený tunajšiemu súdu dňa 17. 01. 2005, zaevidovaný pod sp. zn. 18 C 7/05 a pridelený na vybavenie a rozhodnutie JUDr. K. Na pojednávaní dňa 25. 02. 2005 súd vyhlásil uznesenie, ktorým navrhovaný súdny zmier schválil. Uvedené uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 15. 03. 2005.“*

Okresný súd listom č. 2163/04 z 20. mája 2005 ústavnému súdu na základe jeho výzvy oznámil: *„k veci samej sa nevyjadrujeme a netrváme na verejnom ústnom pojednávaní, súhlasíme s upustením od neho.“*

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Okresnému súdu bola 17. apríla 2003 doručená negatívna žaloba sťažovateľa, zastúpeného právnym zástupcom (advokátom JUDr. J. S.), ktorou sa voči žalovanému domáhal určenia neexistencie pohľadávky. Žaloba bola zaevidovaná pod sp. zn. 19 C 64/03.

Úpravou z 5. mája 2003 dal vo veci konajúci sudca pokyn vypracovať výzvu na zaplatenie súdneho poplatku a doručiť ju sťažovateľovi i jeho právnomu zástupcovi. Podaním z 28. mája 2003 (doručeným 30. mája 2003) právny zástupca sťažovateľa požiadal okresný súd, aby vydal rozhodnutie o oslobodení sťažovateľa od povinnosti zaplatiť súdny poplatok v tomto konaní. Sťažovateľ kolkovými známkami na rube výzvy z 22. mája 2003 doručenej okresnému súdu 2. júna 2003 zaplatil súdny poplatok za podaný návrh.

Pokynom zo 4. júna 2003 nechal vo veci konajúci sudca doručiť podanú žalobu žalovanému spolu s výzvou, aby sa k nej v lehote 15 dní vyjadril. Dňa 3. júla 2003 bolo okresnému súdu doručené stanovisko žalovaného z 24. júna 2003 k podanej žalobe, v ktorom vyhlásil, že jeho pohľadávka voči sťažovateľovi vo výške 15 758 Sk s prísl. neexistuje. Pokynom z 22. júla 2003 nechal vo veci konajúci sudca doručiť stanovisko žalovaného z 24. júna 2003 sťažovateľovi.

V spisovom materiáli sa ďalej nachádzalo plnomocenstvo zo 17. septembra 2004, ktorým sťažovateľ splnomocnil advokáta JUDr. M. V., Z., na jeho zastupovanie v predmetnom konaní, ktoré bolo okresnému súdu doručené 12. októbra 2004.

Úpravou zo 4. novembra 2004 dal zákonný sudca pokyn postúpiť spis Okresnému súdu Banská Bystrica ako súdu miestne príslušnému v zmysle § 84, § 88 ods. 1 písm. i) Občianskeho súdneho poriadku. O odstúpení spisu mali byť na základe pokynu sudcu upovedomení aj účastníci konania, resp. ich právni zástupcovia. V spise boli pripojené doručienky podpísané JUDr. J. S. a žalovaným.

Okresnému súdu Banská Bystrica bol spisový materiál v predmetnej veci doručený 17. januára 2005. Okresný súd Banská Bystrica sťažovateľa listom z 19. januára 2005 vyzval, aby mu v lehote 8 dní doložil doklad, že plná moc pre JUDr. J. S. bola vypovedaná, a zároveň mu zaslal fotokópiu vyjadrenia žalovaného, aby sa k nemu v tej istej lehote vyjadril.

Sťažovateľ na výzvu Okresného súdu Banská Bystrica reagoval podaním z 25. januára 2005 (doručeným 28. januára 2005), v ktorom okrem iného oznámil, že na podanej žalobe trvá.

Vo veci konajúci sudca Okresného súdu Banská Bystrica nariadil v predmetnej veci na 25. február 2005 pojednávanie, na ktoré nechal predvolať účastníkov konania, ako aj právneho zástupcu sťažovateľa. Na pojednávaní bol uznesením schválený návrh súdneho zmieru, na základe, ktorého *„súd určuje, že pohľadávka žalovaného voči žalobcovi vyplývajúca z platobného rozkazu vydaného Okresným súdom v Banskej Bystrici v konaní 1 Rob 1580/94 zo dňa 28. 9. 1994 neexistuje. Žalovaný sa zaväzuje nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 1 000,- Sk a trovy právneho zastúpenia vo výške 2 880,- Sk v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu“*. Účastníci konania v predmetnej veci sa následne vzdali práva podať vo veci odvolanie v zmysle § 207 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Pokynom zo 7. marca 2005 nechal vo veci konajúci sudca Okresného súdu Banská Bystrica doručiť uznesenie č. k. 18C 7/2005-33 z 25. februára 2005 účastníkom konania a následne pripojiť doručky do spisu.

Pokynom z 22. marca 2005 nechal vo veci konajúci sudca okresného súdu vykonať štatistiku a uložiť spis do archívu.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na

splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o určenie neexistencie pohľadávky (negatívna žaloba). Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu a z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd zistil, že okresný súd v predmetnej veci po vykonaní prvotných jednoduchých procesných úkonov (zaslanie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, zaslanie žaloby žalovanému spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej) až do postúpenia predmetnej veci inému miestne príslušnému súdu nevykonal v predmetnom konaní žiadne úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu veci. V čase priebehu preskúmaného konania na okresnom súde prípadná právna alebo skutková zložitosť veci nemohla mať vplyv na predĺženie tohto konania.

B) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako súčinnosť. Sťažovateľ bol v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, reagoval na výzvu okresného súdu a za účelom ochrany svojho základného práva v predmetnom konaní využil opravné prostriedky. V správaní sťažovateľa teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu okresného súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dlhé obdobie nečinnosti v postupe okresného súdu v predmetnom konaní, ktoré malo výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Uvedené obdobie začalo 22. júla 2003, keď nechal zákonný sudca doručiť stanovisko žalovaného k podanej žalobe sťažovateľovi, a trvalo viac ako pätnásť mesiacov, t. j. do 4. novembra 2004, keď vo veci konajúci sudca nechal spis v tejto veci postúpiť Okresnému súdu Banská Bystrica ako súdu miestne príslušnému a upovedomiť o tomto úkone účastníkov konania. Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označenom období bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočný priet'ah v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvalo viac ako jeden rok a desať mesiacov. Z uvedenej doby takmer pätnásť mesiacov (t. j. jeden rok a tri mesiace) tvorí obdobie, v ktorom v dôsledku nečinnosti okresného súdu dochádzalo k zbytočným priet'ahom v predmetnom konaní.

S ohľadom na vyššie uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať za ústavne akceptovateľnú vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľa bolo porušené.

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, uvedená suma podľa jeho názoru *„zohľadňuje charakter zbytočných priet'ahov v súdnom konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty a straty dôvery v efektívne a správne poskytnutie súdnej ochrany v predmetnej veci“*.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 15 000 Sk. Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných prietahov v tomto konaní (pätnásť mesiacov) a s tým spojenú ujmu sťažovateľa.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

3. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 9 352 Sk, ktoré bližšie špecifikoval ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súd) vykonané v roku 2004 vrátane režijného paušálu (2 x 4 540 Sk po zaokrúhlení odmeny + 2 x 136 Sk = 9 342 Sk).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb účinnej od 1. januára 2005 a z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 19 ods. 3, § 22 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je

oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk.

V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania sťažovateľa vyčíslíť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2004 (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súd) vrátane režijného paušálu ($2 \times 4\,534 \text{ Sk}$ po zaokrúhlení + $2 \times 136 = 9\,342 \text{ Sk}$). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu predstavuje 9 342 Sk.

Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 9 342 Sk a vo zvyšnej časti uplatnenému nároku na náhradu trov konania v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2005

